

בבית המשפט העליון

ע"א 438/14

לפני : כבוד השופט א' רובינשטיין

המבקשים-המערערים :
1. פלוני
2. פלוני
3. פלוני

נ ג ד

המשיבה : המאגר הישראלי לביטוח רכב (הפול)

בקשה לחסיון

בשם המערערים : עו"ד ענבר הרשקוביץ

בשם המשיבה : עו"ד שלמה ברקוביץ

החלטה

רקע

א. בקשה לצו איסור פרסום באשר לשמות המבקשים-המערערים, בגדרי תובענה לפיצויים על נזקי גוף לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975; המבקש-המערער 1 הוא נפגע בתאונה והמבקשים-המערערים 2-3 הם הוריו. נטען, כי פרסום מצבו הרפואי של המערער בתחום הפיסי והנפשי מהווה פגיעה בזכותו לפרטיות ולסודיות רפואית, העלולה ליפול קרבן לחשיפה לאינטרנט. נאמר, כי הפסיקה (רע"א 482/13 אליהו חברה לביטוח נ' רפאל (2013)) תומכת באיסור הפרסום. נטען, כי אין עסקינן בדמות ציבורית ודי בציון שמות המערערים בראשי תיבות. נמסר, כי בבית המשפט קמא היה המערער חסוי, ועל כן נפתח התיק בהתאם. נתבקשה הפעלת הסמכות לפי סעיף 70(ד) לחוק בתי המשפט (נוסח משולב), תשמ"ד-1984.

ב. בהחלטה מיום 21.1.14 נתבקשה תגובה, וניתן צו ארעי האוסר על פרסום פרטי המערערים.

ג. בתגובת המשיב מיום 7.1.14 נאמר כי אין עילה לאיסור פרסום, שהרי בכל תביעה לנזקי גוף נחשף מצבו הרפואי של התובע, ועקרון פומביות הדיון הוא ערך חוקתי בסיסי; נאמר כי הפרסום אמור להיאסר, לפי סעיף 70(ד) לחוק בתי המשפט, רק למניעת פגיעה חמורה בפרטיות בעל הדין, וקבלת הבקשה פירושה ביטול עקרון הפומביות; הדבר גם נקשה על אזכור ההלכה בתחומים אלה, המוכרת בשמות התובעים ("אטינגר", "אלסוחה", "פינץ"). עוד נאמר כי באי כוח המערערים הם שמסרו לעיתון את מלוא הפרטים בתיק, אם גם בלא השמות.

ד. בלא רשות הוגשה תגובה לתגובה, ובה נאמר כי המדובר בהגבלת מזערית של פומביות הדיון, לשמות התובעים בלבד, וגם בפרסום בעיתון שהיה במקרה דנא לא כלל אזכור שמות.

הכרעה

ה. המבקשים הפנו להחלטתו הנזכרת של חברי השופט זילברטל ברע"א 482/13, שעסקה בסוגיה זו עצמה. נזכור ברישא, כי הפרטיות מוגנת בישראל מכבר בחוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981, ונתעלטה למעלת זכות חוקתית בסעיף 7 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. כאמור בהחלטת השופט זילברטל (פסקה 8), עקרון פומביות הדיון (בהתאם לסעיף 3 לחוק יסוד: השפיטה וסעיף 68 לחוק בתי המשפט) "הוא אחד העקרונות החוקתיים המרכזיים שביסוד שיטת המשפט שלנו" (ע"פ 353/88 וילנר נ' מדינת ישראל פ"ד מה(2) 444, 450 (1991)), מפי השופט (כתארו אז) מצא). השופט זילברטל מנה – בכל הכבוד – נכוחה את הטעמים לפומביות הדיון, אך גם את הכרעת המחוקק בסעיף 70(ד) לחוק בתי המשפט לאיזון בין צורך הפומביות לזכות החוקתית לפרטיות, קרי, איסור פרסום מקום שהפגיעה בזו האחרונה "חמורה", כלשון המחוקק. עוד נמנו בהחלטה אמות מידה אפשריות לבחינת מידת הפגיעה בעקרון הפומביות על-ידי אי פרסום, והוכרע (פסקה 10) כי "מידע אודות מצבו הבריאותי של אדם הוא היבט מובהק ומרכזי של צנעת חייו" (הדגשה במקור) (ראו סעיף 2(11) לחוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981, המונה עניין הנוגע "למצב בריאותו" של אדם כפגיעה בפרטיות). מידע זה חוסה ככלל תחת הסודיות הרפואית על פי חוק זכויות החולה, תשנ"ו-1996 (ראו סעיפים 10 ו-19). בסיפת החלטתו מציין השופט זילברטל להלן (פסקה 14):

"אני ער לכך כי עמדתי עשויה להביא לכך שלכאורה ככלל יהיה מקום לאיסור פרסום שמות תובעים בתביעות לפיצויים בגין נזקי גוף לסוגיהן, אם הדבר יתבקש על ידי בעל הדין. אני סבור שתוצאה זו אינה ראויה ביסודה, מה גם שבמקרה קונקרטי רשאי בית המשפט

להגיע למסקנה שונה, כאשר האינטרס שבפומביות הדיון גובר על הזכות לפרטיות נוכח הנסיבות המיוחדות של המקרה. בשל ההכרה בזכות לפרטיות בכל הנוגע למצבו הרפואי של האדם, אין להלום מדוע ייגרע חלקו של מי שנאלץ לפנות לערכאות ולחשוף שם את מצבו הרפואי לצורך התדיינות משפטית, לעומת מי שאינו נזקק לערכאות, הסובל אף הוא מבעיה רפואית כלשהי, גם אם יש בה כדי להשליך על תפקודו וגם אם הוא ממלא תפקיד שיש לו השפעה ברורה על אחרים (נהג רכב ציבורי, רופא, מורה, שופט וכו').

דברים אלה מקובלים עלי כנתינתם ואבקש להצטרף אליהם.

ו. לכך אבקש להוסיף בקצרה: אכן, קשה למוד במשורה ובמאזניים עדינות את חומרתה של פגיעה לפי סעיף 70(ד) לחוק בית המשפט, המרשה – כאמור – לבית המשפט לאסור על פרסום, בין השאר, "לשם מניעת פגיעה חמורה בפרטיות..." של בעל דין, עד או אדם אחר ששמו נזכר בדיון. לעניין הפגיעה החמורה, ישנם תחומים המצויים באינטימיות של כל אדם, ומרבית בני אנוש – אין צורך בסטיסטיקות כדי להידרש לעניין שבנסיון החיים היומיומי – נפגעים מאוד מכיבוס כביסתם האישית והאינטימית בפומבי, גם אם ישנם חריגים מעטים; לדילמות ראו חוות דעתי ברע"א 8019/06 ידיעות אחרונות נ' לוין (2009) שהזכיר השופט זילברטל. הדברים נוגעים הן למצב בריאותם של הנוגעים בדבר והן ליחסיהם בתוך משפחתם. לא בכדי קבע המחוקק בסעיף 68(ה) לחוק בתי המשפט, עם חקיקתו של חוק בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995, כי ענייני משפחה יידונו בדלתיים סגורות, וממילא חל איסור הפרסום שבסעיף 70(א) לחוק בתי המשפט. זכורני מימי כהונתי בבית המשפט המחוזי בשכבר הימים, כי תהיתי מדוע מתפרסמים שמות הצדדים בתיקי משפחה; אמנם לעת ההיא לפני קרוב לשני עשורים, עדיין לא היו המאגרים מפותחים כמו האידנא וכך גם המחשוב, ופסקי הדין לא היו איפוא נחלת הכלל באותה מידה; כיום, כאשר בהקלדה נוחה במאמץ מינימלי ניתן להגיע לפסיקה כולה, מתעצמת הפגיעה הפוטנציאלית במי שפרטי בריאותם נחשפים. בעולם וירטואלי עשיר יש להלכה אפשרות לתעד בצילום ובהקלטה ממכשיר טלפוני נייד, ולוא גם באיסור שלא כדין, גם את הנעשה באולם בית המשפט. נזכור, לשם הדוגמה, כי במעליות של בתי חולים לא אחת מופיעה אזהרה שלא לשוחח בעניין מטופלים, כדי לשמור על זכויות החולים. ראו, בהקשר אחר, גם החלטתו של חברנו השופט עמית בבש"פ 8252/13 מדינת ישראל נ' שיינר (23.1.14), בקשר לאי חשיפה של חומר בנוגע לטיפולים נפשיים של קרבנות עבירות מין. לאן מובילים כל אלה? לפוטנציאל של פגיעת יתר, פגיעה חמורה, בבעלי דין המבקשים לשמור על פרטיות מצבם הרפואי.

ז. לטעמי ניתן איפוא, ואף ראוי, לפרש את הדיבור "פגיעה חמורה" באופן המביא בחשבון את כל האמור מעלה, ועל כן באורח הנוטה לעבר כיבוד הפרטיות. בפרסום הפרשה עצמה בלא השם המלא, כפלוגי (רצוי) או בראשי תיבות, די ככלל להבטיח את זכויות הציבור לדעת ואת הפומביות.

ח. אף המשפט העברי מגן על הפרטיות; ראו לסקירה רחבה נחום רקובר, ההגנה על צנעת הפרט (תשס"ו-2006); פגיעה בפרטיות עלולה לפיו להוות גם לשון הרע (ראו שם 30-33). יש המבססים את האיסור לגלות סוד על הציווי "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא י"ט, י"ח), שפורש (בבלי שבת ל"א, ע"א) "מאי דעלך סני לחברך לא תעביד, זו היא כל התורה כולה ואידך פירושה הוא, זיל גמור" ("מה שעליך שנוא לחברך לא תעשה, זו כל התורה כולה והיתר פירוש הוא, לך ולמד"); ראו רקובר שם, 40-45, המביא מדברי הרב יצחק זילברשטיין לעניין צילום אדם בנסיבות רפואיות מביכות; אמנם ישנם גם חריגים – והם באמת חריגים ביותר – של פגיעה בפרטיות לצורך לימוד (שם 255-257); ראו גם נ' רקובר, על "הגנת הפרטיות", פרשת השבוע (א' הכהן ומ' ויגודה, עורכים, תשע"ב), במדבר 200. כללם של דברים, יחשוב כל אחד מאתנו האם היה רוצה שמצב בריאותו הפיסי או הנפשי ייפרש בפני הרבים בנקיבת שמו – ובטוחני בתשובה שניתן.

ט. ובטרם חתימה, איני סבור שהטענה ה"אזכורית", קרי, ככל שהפרסום יהא ב"פלוגי" בלבד תהיה אפשרות נוחה לאזכור הלכות שיפוטיות, אכן תופסת. אי נוחות זו אינה יכולה להיות שקולה כנגד הפגיעה החמורה בפרטיות, ו"הראש המשפטני ימציא פטנטים" לאזכור ראוי של הלכות.

י. איני מבקש לתלות בחברות ביטוח או בנתבעים כלשהם רצון ללחוץ על התובעים להתפשר, כדי שלא לראות את שמם וענייני גופם ונפשם מתנוססים בראש חוצות בעיתון או באתרי האינטרנט; וכמובן אין הדבר דומה לפרסום המקרה ללא שם (כפי שהיה במקרה דנא), זאת גם אם הנפש היפה סולדת מ"יחצנות" תביעתית, שגם לה מטרות מסחריות מובהקות, ואין כאן מקום להאריך (מבלי שאדרש דווקא למקרה דנא).

יא. סוף דבר, הבקשה מתקבלת, שמות המערערים לא יפורסמו לעת הזאת, בנתון כמובן להחלטת ההרכב שידון בתיק. אין צו להוצאות בבקשה זו.

יב. לאחר שנכתבו דברים אלה ובטרם חתימה למדתי על הקמתה של הועדה לבחינת שאלות הנוגעות לפרסום פרטים מזהים בפסקי דין ובהחלטות בתי המשפט ועוד, בראשות השופט בדימוס יצחק אנגלרד, שהוקמה עתה על-ידי שר המשפטים, ואמורה להידרש כנראה לנושאים העולים כאן. יהי רצון שייצא דבר מתוקן מתחת ידיה.

ניתנה היום, ו' באדר א' התשע"ד (6.2.2014).

ש ו פ ט